

Frågor och svar om systemtillsyn enligt miljöbalken

Definition av begreppet verksamhetsutövare

Den som driver eller kontrollerar en yrkesverksamhet räknas som verksamhetsutövare. Det kan vara enskilda skogsägare med mindre verksamhet men även mindre och större virkesköpande företag eller andra företag som utför åtgärder i skogen.

Definition av egenkontroll

I miljöbalken finns bestämmelser om egenkontroll, vilket innebär att en verksamhetsutövare är skyldig att kontrollera sin verksamhet, samt att man följer de lagar och regler som finns. Detta kan man göra genom att planera och organisera verksamheten utifrån dess påverkan på miljön. Verksamhetsutövaren är även skyldig att genomföra förbättringar om egenkontrollen brister.

Egenkontroll är alltså ett effektivt sätt för verksamhetsutövaren att skapa ordning och reda och leva upp till lagens krav.

1. Vad innebär systemtillsyn?

Systemtillsyn innebär att en myndighet granskar om verksamhetsutövarens egenkontroll är tillräcklig för att säkerställa att regelverket följs. Skogsstyrelsen kan inom ramen för myndighetens tillsyn följa upp hur egenkontrollen inom miljöbalken fungerar. Om tillsynen visar att det finns brister i verksamhetsutövarens egenkontroll kan Skogsstyrelsen ställa krav på att verksamhetsutövaren förbättrar rutinerna och därmed bidrar till att samma fel inte begås igen.

2. Vad är det Skogsstyrelsen kontrollerar?

Enligt miljöbalken ska verksamhetsutövaren ha ett fullgott system för egenkontroll. Andra kapitlets hänsynsregler utgör tillsammans med 26 kap. 19 § miljöbalken och förordning (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll grunden för miljölagstiftningens krav på egenkontroll. Skogsstyrelsen kontrollerar att verksamhetsutövarna har ett system för egenkontroll och att det är tillräckligt bra för att bestämmelserna i miljöbalken ska efterlevas.

3. Ställs samma krav på enskilda markägare och större skogsbolag?

Ja, de grundläggande kraven på egenkontroll i miljöbalken gäller för alla. Däremot anpassas kontrollerna efter storleken på verksamheten och enskilda markägare kontrolleras inte i nuläget.

4. Vilka företag kontrollerar Skogsstyrelsen?

Skogsstyrelsens tillsyn kommer att inriktas på företag, vilka omfattas av kravet på samråd enligt miljöbalken.

5. Räcker det inte med att verksamhetsutövarna är miljö-certifierade?

I miljöbalken finns bestämmelser om egenkontroll, vilket innebär att en verksamhetsutövare är skyldig att kontrollera sin verksamhet och att lagar och regler följs. Skogsstyrelsens uppgift är att utöva tillsyn över efterlevnaden av miljöbalken och myndigheten har därför i uppgift att kontrollera att verksamhetsutövarens egenkontroll är tillräcklig. Certifieringen bygger inte på lagstiftning, utan på ett frivilligt system som kontrolleras av privata aktörer.

6. Hur går kontrollen till rent praktiskt?

Kontrollerna är aviserade, det vill säga Skogsstyrelsen har kommit överens med företaget på förhand om när kontrollen ska genomföras. Vid kontrollen går man igenom den dokumentation som finns om företagets egenkontroll. Det kan till exempel handla om företagets organisation, kunskap och rutiner. Inför kontrollen har Skogsstyrelsen tagit ut ett eller flera stickprov, där vi kan se hur egenkontrollen har fungerat. Det kan till exempel handla om ärenden där företaget inte har samrått, trots att åtgärden är samrådspliktig enligt föreskrifterna. Dessa kontroller är avgiftsfria för verksamhetsutövaren.

7. Vad händer om man blir underkänd vid en kontroll?

Om företaget inte uppfyller kraven kommer Skogsstyrelsen att skicka ett föreläggande om att rätta till bristerna.

8. Varför har Skogsstyrelsen börjat med systemtillsyn?

Skogsstyrelsens tillsyn har under många år haft starkt fokus på tillsyn och rådgivning på enskilda objekt. Myndigheten gör bedömningen att objekt tillsynen bör kompletteras med systemtillsyn. Med systemtillsyn kan vi få mer fokus på helheten och inte bara på enskilda avvikelser. Systemfel kan på så sätt lättare hittas och rättas till. Systemtillsyn kan också leda till mer systematiskt arbete hos verksamhetsutövarna, vilket ger bättre lagefterlevnad.

9. När började Skogsstyrelsen med systemtillsyn?

Skogsstyrelsen började att bedriva systemtillsyn under 2016.

10. Vilka fördelar finns med systemtillsyn jämfört med objekttillsyn?

Om syftet med tillsynen uppnås, det vill säga att företagens egenkontroll fungerar bättre, kan myndighetens resursåtgång på sikt minska samtidigt som kvaliteten på verksamhetsutövarnas miljöarbete blir bättre.

11. Hur påverkas Skogsstyrelsens objekttillsyn?

Den tillsyn som bedrivs över enskilda objekt kommer tills vidare inte att påverkas. Införandet av systemtillsyn enligt miljöbalken ska ses som ett komplement till den objektsvisa tillsynen. Båda sätten behövs för att Skogsstyrelsen ska kunna genomföra en effektiv och ändamålsenlig tillsyn.

12. Varför gör Skogsstyrelsen inte systemtillsyn enligt skogsvårdslagen?

I miljöbalken finns bestämmelser om egenkontroll, vilket innebär att en verksamhetsutövare är skyldig att kontrollera sin verksamhet och att de lagar och regler som finns följs. Motsvarande krav finns inte i skogsvårdslagen i dag. Skogsstyrelsen har i oktober 2015 skickat en skrivelse till regeringen där vi föreslår att krav på egenkontroll införs även i skogsvårdslagen.